

Regeringens skrivelse

2005/06:81

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets
ministerkommitté m.m. under 2005

Skr.
2005/06:81

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 9 mars 2006

Göran Persson

Laila Freivalds
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2005.

1	Inledning.....	4
2	Verksamheten i ministerkommittén.....	5
2.1	Samarbetsprogram.....	6
2.2	Europarådssekretariatet och budgeten	7
2.3	Toppmötet i Warszawa och ministermötet i Strasbourg	8
3	Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och dess övervakningsorgan.....	10
3.1	Ratifikationsläget	10
3.2	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen).....	10
3.3	Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning under 2005.....	12
4	Arbetet inom de olika verksamhetsområdena.....	14
4.1	Mänskliga rättigheter, demokratifrågor och rättsligt samarbete	14
4.1.1	Normativt arbete om mänskliga rättigheter	14
4.1.2	Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter	15
4.1.3	Europeisk konvention om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	16
4.1.4	Nationella minoriteter	17
4.1.5	Kampen mot diskriminering, rasism och främlingsfientlighet.....	18
4.1.6	Romer.....	18
4.1.7	Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	18
4.1.8	Barnfrågor	19
4.1.9	Sociala stadgan	21
4.1.10	Massmedier	21
4.1.11	Asyl-, flykting-, medborgarskaps- och integrationsfrågor	22
4.1.12	Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete	24
4.1.13	Bioetik.....	25
4.1.14	Rättsligt samarbete.....	25
4.1.15	Folkrättsfrågor	26
4.1.16	Djurskyddsfrågor	27
4.2	Sociala frågor	28
4.2.1	Social sammanhållning	28
4.2.2	Socialförsäkringsfrågor.....	28
4.2.3	Befolkningsstudier	28
4.2.4	Hälso- och sjukvård	29
4.3	Utbildnings- och kulturfrågor och kulturell mångfald.....	29
4.3.1	Utbildning	29
4.3.2	Kultur och kulturarv.....	30

4.3.3	Idrott.....	31	Skr. 2005/06:81
4.3.4	Ungdomsfrågor	32	
5	Annan verksamhet knuten till Europarådet	32	
5.1	Partsavtalet på social- och hälsoområdet	33	
5.2	Europafarmakopén	33	
5.3	Europarådets utvecklingsbank	34	
5.4	Pompidougruppen för narkotikafrågor.....	34	
5.5	Filmstödsfonden "Eurimages"	35	
5.6	Kommissionen för demokrati genom lag.....	35	
5.7	Europarådets Nord-Sydcentrum.....	35	
5.8	Europeiskt centrum för moderna språk i Graz	36	
5.9	Korruptionsbekämpning.....	36	
6	Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer	37	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006.....	38	

1 Inledning

Europarådet skall främja respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer. Genom att främja individens rättigheter bidrar organisationen till fred, stabilitet och säkerhet. Sverige arbetar för att politiskt stärka Europarådets roll på dessa områden. Det är framför allt där som organisationen har fördelar jämfört med andra organisationer och därmed kan tillföra ett mervärde. Europarådet bör därför bland annat fortsätta stödja den demokratiska utvecklingen i Central- och Östeuropa, på västra Balkan och i södra Kaukasien.

Under 1990-talet var organisationens utmaning en snabbt växande medlemskrets. Vitryssland är i dag det enda europeiska land (förutom Heliga Stolen) som inte är medlem i Europarådet. Som en följd av 1990-talets utvidgning har Europarådets verksamhet under senare år fokuserat på att stärka respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättssamhället i nyare medlemsländer.

Den 16–17 maj 2005 hölls i Warszawa det tredje toppmötet i organisationens historia. Medlemsstaternas stats- och regeringschefer antog under toppmötet dels en politisk deklaration, dels en handlingsplan som lägger fast Europarådets prioriteringar de kommande åren. Huvudbudskapet från toppmötet var att Europarådet nu bör fokusera på sin kärnverksamhet, dvs. att främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Till de viktiga frågorna under toppmötet hörde också Europarådets roll i det förändrade Europa, som bland annat kännetecknas av utvidgningen av Europeiska unionen (EU). På toppmötet beslutades att Europarådet skall fördjupa och effektivisera samarbetet med andra organisationer, främst med EU, men även med Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Förenta nationerna (FN).

Utöver toppmötet hölls den 16–17 november ett ministermöte i Strasbourg. Ministermötet fungerade som en uppföljning av toppmötet och var huvudsakligen en bekräftelse av den inriktning som beslutades i Warszawa.

Sverige eftersträvar fortsatt att Europarådets verksamhet i huvudsak skall inriktas på att stärka förverkligandet av de värderingar, skyldigheter och åtaganden som medlemsstaterna delar. Organisationens aktiviteter och resurser skall bidra till att individen kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter i samtliga medlemsländer.

Mer än hälften av Europarådets medlemsstater är också medlemmar i EU. Eftersom Sveriges agerande i Europarådet är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik vill den svenska regeringen stärka EU:s roll som aktör i Europarådet. Som ett led i detta bör EU-samordningen bli effektivare, både i Strasbourg och i Bryssel. Samtidigt är det viktigt att EU-samarbetet inte försvagar varje medlemsstats eget ansvar för att uppfylla sina åtaganden och skyldigheter inom ramen för Europarådet, och den övervakning som inrättats i detta avseende.

Utöver ministerkommittén utgör den parlamentariska församlingen, lokal- och regionalkongressen samt Europadomstolen de huvudsakliga institutionerna och organen i Europarådet. Härutöver spelar Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter en viktig roll. Stor uppmärksamhet under året fick valet av den svenska kandidaten Thomas Hammarberg som ny kommissarie. Hammarberg tillträder tjänsten den 1 april 2006 och mandatperioden sträcker sig till 2012.

2 Verksamheten i ministerkommittén

Ministerkommittén, som är Europarådets beslutsfattande och verkställande organ, består av medlemsstaternas utrikesministrar (eller deras ställföreträdare, ambassadörerna i Strasbourg). Ministerkommittén fattar beslut om verksamhetens uppläggning och budgeten, antar normer till exempel i form av rekommendationer eller konventioner med mera. Ministerkommittén utgör också ett forum för dialog mellan medlemsländerna.

Ministerkommitténs beslut förbereds i många fall i olika styr- och expertkommittéer. En stor del av förhandlingarna och policyutvecklingen inom olika sakområden sker i dessa kommittéer.

Polen, Portugal och Rumänien ordförande

Tre medlemsländer innehade i tur och ordning ministerkommitténs ordförandeskap under 2005. Från november 2004 till maj 2005 var Polen ordförande. Därefter var Portugal ordförande från maj 2005 till november 2005. Rumänien inledde sitt halvårslånga ordförandeskap i november 2005. De tre länderna har strävat efter en kontinuitet i arbetet och ägnat betydande uppmärksamhet åt ordföranderollen. En framträdande prioritering har varit att stärka respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten.

Verksamheten i ministerkommittén under året har i hög grad präglats av förberedelser inför det tredje toppmötet och inte minst uppföljningen av besluten vid toppmötet.

Reform för att förbättra genomförandet av Europakonventionen

En fråga som fortsatt var i fokus under 2005 var Europadomstolens övermäktiga arbetsbörda. Ett ändringsprotokoll (protokoll 14) till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen) antogs 2004. Tillsammans med ett antal rekommendationer utgör detta ett reformpaket, vilket syftar till att förbättra genomförandet av Europakonventionen i Europarådets olika medlemsstater och därmed minska Europadomstolens arbetsbörda. Protokoll 14 ratificerades av Sverige vid ministermötet i november 2005. För att protokollet skall kunna träda i kraft krävs dock att samtliga stater ratificerat detta, vilket ännu inte skett.

Ett nytt spår i strävan att reformera Europadomstolen inleddes 2005. Vid toppmötet beslutades att inrätta en oberoende visepersonsgrupp (Group of Wise Persons) med uppgiften att ta fram rekommendationer om hur konventionssystemets effektivitet kan säkerställas på lång sikt.

Europarådets utvidgning

Sedan Monaco blivit medlem av Europarådet 2004, är Vitryssland det enda europeiska land som inte är medlem. Utsikterna för ett vitryskt medlemskap är alltså mörka. Även om kriterierna för att komma i fråga för medlemskap inte innebär krav på en fullt fungerande demokrati, måste kandidatlandet utfästa sig att uppfylla skyldigheter och åtaganden som förklarar de gemensamma värden som Europarådet representerar. Situationen i Vitryssland ger inte förutsättningar för aktivitet angående den vitryska ansökan om medlemskap, som inlämnades 1993.

Dialog i politiska frågor och övervakning av medlemsländerna

Ett löpande inslag i ministerkommitténs verksamhet är dialog om utvecklingen i medlemsstaterna inom områdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättssamhället. Tyngdpunkten ligger av naturliga skäl på medlemsstater som ännu inte avslutat övergången till demokrati och rättssamhället.

Europarådets sekretariat utarbetar under åren närmast efter ett lands anslutning till Europarådet regelbundet rapporter om utvecklingen med förslag till rekommendationer. Ministerkommittén behandlade sådana rapporter för Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Ukraina och Serbien och Montenegro och fattade beslut om rekommendationerna. Övervakningen syftar till att främja genomförandet av de skyldigheter och åtaganden som medlemskap i Europarådet innebär. Övervakningsresultaten utgör en god grund för samarbetsprogram mellan Europarådet och berörda länder för att stödja ländernas genomförande.

Ministerkommittén övervakar genom en särskild arbetsgrupp (GT-SUIVI.AGO) utvecklingen i Armenien och Azerbajdzjan. Sverige ingår i gruppen som genom dialog, skriftliga frågor och besök i länderna fäst uppmärksamheten på såväl framsteg som brister i båda länderna när det gäller respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Övervakning är ett arbetssätt som varit föremål för återkommande kritik, särskilt som alla medlemsstater inte blir föremål för lika omfattande övervakning eller uppmärksamhet i ministerkommittén. Sverige fortsatte under året att se övervakning som ett konstruktivt verktyg för att utvärdera framsteg och möjliggöra vidare utveckling, bland annat genom stöd och samarbete i olika former.

2.1 Samarbetsprogram

En relativt omfattande del av Europarådets verksamhet består av olika former av samarbetsprogram. Dessa har växt i antal i takt med att medlemskretsen utvidgats. De största programmen under 2005 avsåg

Ryssland, Serbien och Montenegro och Bosnien och Hercegovina. Programmen riktar sig så gott som uteslutande till nyare medlemsstater och syftar till att underlätta för dem att uppfylla de skyldigheter och åtaganden som följer på medlemskap i organisationen.

Ministerkommittén har strävat efter att programverksamheten, vid behov, planeras i nära samarbete med EU och andra internationella organisationer, särskilt OSSE. En del program genomförs inom ramen för Europarådets och Europeiska kommissionens gemensamma samarbetsprogram, med delad finansiering.

Exempel på program som pågått en tid är aktiviteter riktade till Ryssland, Moldavien, Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Ukraina, Bosnien och Hercegovina, Serbien och Montenegro, Makedonien och Albanien.

Europarådet är fortsatt aktivt även i samarbete med bland annat OECD när det gäller korruptionsbekämpning och den så kallade stabilitetspakten för sydöstra Europa. I den sistnämnda har Europarådet en samordnande roll, främst inom arbetsområdena I (demokrati och mänskliga rättigheter) och III (underarbetsområdet för rättsliga och andra inrikespolitiska frågor).

2.2 Europarådssekretariatet och budgeten

Generalsekreterare för Europarådet är sedan 2004 den brittiska parlamentarikern Terry Davis, vars mandat sträcker sig fram till 2009. Terry Davis skrev i november 2005 ett brev till utrikesministrarna i Europarådets medlemsstater, där han begärde information mot bakgrund av påståenden om hemliga fängelser och flygningar med kopplingar med CIA. Begäran gjordes med stöd av en sällan tillämpad artikel i Europakonventionen (art. 52) som medlemsstaterna är skyldiga att följa. Brevet skulle besvaras senast den 21 februari 2006.

Europarådets budget

Europarådets ordinarie budget uppgick 2005 till 186 miljoner euro. Därtill kommer pensionsutgifter, medel för verksamheten i Europarådets ungdomscenter samt medel för byggnader. Avgifter till partsavtal tillkommer också, vilket gäller partsavtal på social- och hälsoområdet, Europafarmakopén, Europarådets utvecklingsbank, Pompidougruppen för narkotikafrågor, filmstödsfonden "Eurimages", kommissionen för demokrati genom lag, Europarådets Nord-Sydcentrum, europeiskt centrum för moderna språk i Graz och partsavtal för uppföljning på korruptionsområdet. Europadomstolen fick under 2005 en extra resursförstärkning som en del av ett treårsprogram för perioden 2003–2005. Europarådets samlade bidragsfinansierade budgetar uppgick 2005 till 216 miljoner euro.

Sveriges andel av Europarådets ordinarie budget uppgick 2005 till 2,17 procent (2006 till 2,21 procent). I beräkningen av medlemsstaternas andelar tas hänsyn till befolkningens mängd och BNP. Sveriges bidrag till Europarådet uppgick 2005 till sammanlagt cirka 52,5 miljoner kr, varav

cirka 43 miljoner kr gick till den ordinarie budgeten, cirka nio miljoner kr till partsavtalen m.m. och cirka 530 000 kr till en sekundering av en jurist.

Arbetsgruppen för översyn av den bidragsskala som för närvarande gäller diskuterade under året olika ändringsförslag, vilka dock inte fick brett stöd. Slutsatsen blev därför att bidragsskalan inte skulle ändras, vilket Sverige stödde. En svensk representant har valts in i Europarådets budgetkommitté för en tidsperiod fram till slutet av 2007.

Vid avvägningen av behoven för de olika sektorer där Europarådet är verksamt är Sveriges inställning alltjämt att kärnverksamheten, det vill säga främjandet av respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer, skall prioriteras. Sverige har i budgetarbetet under det gångna året framfört stöd för en uppjustering av budgeten enligt inflationen, samt visat beredskap att överväga vissa ytterligare utgifter, såsom ökade resurser för domstolen.

Under perioden 2004–2006 har Sverige ställt en jurist på handläggarnivå till förfogande för Europarådets sekretariat med uppgift att ansvara för genomförandet av Europarådets samarbetsprogram för kampen mot sexuellt utnyttjande av barn. Sverige har under året även helfinansierat ett Europarådsprojekt mot människohandel i södra Kaukasien. Det övergripande syftet med projektet är att få en aktuell bild av situationen för människohandel i regionen för att därmed kunna stärka förebyggande åtgärder.

2.3 Toppmötet i Warszawa och ministermötet i Strasbourg

Europarådets tredje toppmöte hölls den 16–17 maj 2005 i Warszawa. En förhandlingsgrupp, öppen för alla medlemsländer, hade inför toppmötet tagit fram förslag till en deklaration och en handlingsplan. Handlingsplanen kom till slut att omfatta fem avsnitt: 1) mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och demokrati, 2) säkerhet för europeiska medborgare, 3) ett mer humant samhälle öppet för alla, 4) samarbete med andra internationella och regionala organisationer och 5) öppenhet och effektivitet i Europarådet.

Vid toppmötet i Warszawa antogs både handlingsplanen och den politiska deklarationen (Warszawadeklarationen). Deklarationen klargör att all verksamhet inom Europarådet skall bidra till Europarådets kärnområden, dvs. att bevara och främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatlighet.

Den svenska delegationen vid toppmötet leddes av utrikesminister Laila Freivalds. Sverige deltog mycket aktivt i förhandlingsarbetet inför toppmötet och lyckades i handlingsplanen få gehör för flera förslag. Det gäller inte minst betoningen av att Europarådet bör ägna mer kraft åt frågeställningar som demokrati, jämställdhet, våld mot kvinnor, ungdomsfrågor och ett integrerat barnperspektiv.

Vid toppmötet öppnades tre konventioner för undertecknande: *konventionen om förebyggande av terrorism*, *konventionen mot människohandel* och den uppdaterade s.k. *förverkandekonventionen*.

Syftet med *terrorismkonventionen* är att öka möjligheterna att ingripa innan terroristdåd begås. Syftet med *människohandelskonventionen* är att förhindra och bekämpa människohandel, att genomföra olika förebyggande åtgärder inklusive för att motverka efterfrågan, att konstruera ett fullständigt regelverk när det gäller skydd och hjälp till brottsoffer, att garantera effektiva brottsutredningar och åtal samt att främja internationellt samarbete. Syftet med *förverkandekonventionen* är att intensifiera kampen mot penningtvätt, terrorism och annan allvarlig brottslighet, bl.a. ekobrott samt att stärka det internationella samarbetet för att bekämpa sådan brottslighet. Sverige var ett av sex länder som undertecknade alla tre konventionerna.

Europadomstolens framtid var en huvudfråga under toppmötet. I tillägg till det reformpaket som togs 2004, fattades i Warszawa beslut om att inrätta en särskild grupp av visa personer med uppdrag att utarbeta ytterligare förslag för en långsiktig effektivisering av domstolens arbete.

En annan viktig fråga under toppmötet var hur Europarådet bäst utvecklar och fördjupar samarbetet med främst EU men även med OSSE och FN. Toppmötet antog riktlinjer för ett samförståndsavtal mellan Europarådet och EU. Därutöver fick Luxemburgs premiärminister Juncker i uppdrag att ta fram en rapport om hur det fördjupade samarbetet med EU kan och bör se ut.

Såväl deklARATIONEN som handlingsplanen betonar demokratifrågornas vikt i Europarådets arbete. I WarszawadeklARATIONEN slås fast att ett *forum för framtida demokratifrågor* skall inrättas. Syftet med forumet är att utbyta idéer, information och goda exempel angående demokratiutveckling i medlemsländerna. Forumet skall vara öppet för medlemsländerna, parlamentariska församlingen och lokal- och regionalkongressen samt det civila samhället, inklusive enskilda organisationer, forskare och politiska partier. I november arrangerades ett lanseringsmöte för forumet i Warszawa.

Toppmötet underströk vikten av att arbetet med att modernisera Europarådet för att öka effektiviteten och öppenheten i organisationen drivs vidare. En första framstegsrapport skall lämnas vid ministermötet i maj 2006.

Ministermöte i Strasbourg

Europarådets ministermöte 2005 hölls i Strasbourg den 16–17 november. Den svenska delegationen leddes av statssekreterare Charlotte Svensson. Vid mötet överlämnade Portugal ordförandeskapet till Rumänien vars ordförandeskap sträcker sig till maj 2006. Mötet blev främst en bekräftelse av åtgärder som inletts enligt den färdriktning som slogs fast i toppmötets deklARATIONEN och handlingsplan, dvs. ökat fokus på kärnområdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

3 Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och dess övervakningsorgan

3.1 Ratifikationsläget

Vid årsskiftet 2005/2006 hade Europarådets samtliga 46 medlemsstater ratificerat Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Till konventionen hör sex tilläggsprotokoll med materiella rättigheter. Ytterligare två stater (Liechtenstein och Monaco) ratificerade under det gångna året tilläggsprotokoll nr 4, som stadgar om bl.a rörelsefrihet och förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar och tilläggsprotokoll nr 7, som innehåller bl.a vissa rättssäkerhetsgarantier vid utvisning av utlänningar och bestämmelser om rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott. Därmed uppgick antalet anslutna stater till dessa två protokoll vid årsskiftet till 40 (nr 4) respektive 39 (nr 7). Beträffande tilläggsprotokoll nr 1, som handlar bl.a. om skydd för egendom och rätt till undervisning, har inga ytterligare stater tillkommit utan antalet anslutna stater är oförändrat 43. Tilläggsprotokoll nr 6, som förbjuder dödsstraff i fredstid, har nu ratificerats av samtliga medlemsstater utom Ryssland.

Tilläggsprotokoll nr 12, som innehåller ett generellt förbud mot diskriminering, trädde i kraft den 1 april 2005. Fortfarande har dock endast elva stater anslutit sig till detta protokoll, som antogs av ministerkommittén redan 2000. Antalet stater som ratificerat tilläggsprotokoll nr 13, vilket föreskriver ett totalförbud mot dödsstraff och som trädde i kraft 2003, uppgick vid utgången av 2005 till 33 stycken. Under förra året anslöt sig Grekland, Monaco, Norge och Slovakien till protokollet.

Protokoll nr 14 om förändringar av proceduren inför Europadomstolen (se avsnitt 3.2 nedan) hade vid årsskiftet ratificerats av 21 medlemsstater. För att detta protokoll skall träda i kraft krävs anslutning av samtliga medlemsstater. Sverige ratificerade protokollet den 17 november 2005. Sverige har därmed ratificerat samtliga ovannämnda tilläggsprotokoll utom det tolfte.

3.2 Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen)

Det växande antalet medlemsstater och en allt större medvetenhet bland allmänheten om Europakonventionen har lett till en kontinuerlig, numera närmast dramatisk, ökning av antalet klagomål till Europadomstolen. Som framgått av tidigare skrivelser har ett reformarbete därför pågått under flera år för att råda bot på Europadomstolens problem med en alltmer övermäktig arbetsbörda. Sverige anser det vara av största vikt att Europadomstolen kan fungera effektivt, och har därför varit starkt

engagerat i reformarbetet. En första fas i detta arbete avslutades under våren 2004, då ministerkommittén antog ett reformpaket som syftar till garantera övervakningssystemets effektivitet på sikt. Samtidigt påbörjades det praktiska genomförandet av reformen – ett arbete som fortsatt under 2005. Detta arbete utförs huvudsakligen i medlemsstaterna, under visst överinseende av Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess underkommitté för procedurfrågor (DH-PR).

En del av det antagna reformpaketet är protokoll nr 14 till Europakonventionen vilket syftar till att rationalisera domstolens arbete i olika avseenden. Protokollet påverkar inte de rättigheter enskilda tillerkänns enligt konventionen utan inskränker sig till ändringar av proceduren inför Europadomstolen. Bland de viktigaste kan nämnas ändringar i domstolens domförhållningsregler. När det nya protokollet trätt i kraft kommer kommittéer med tre domare att kunna döma i sak i mer rutinartade mål (hittills har sju domares medverkan krävts). En enda domare kommer att kunna besluta att mål inte skall tas upp till prövning i sak eller avskriva mål (nu beslutar tre domare om detta). Ett nytt krav som måste uppfyllas för att mål skall tas upp till sakprövning införs också, vilket innebär att klagomål, under vissa förutsättningar, kan avvisas om den enskilde inte lidit avsevärt men. Vidare ges ministerkommittén möjlighet att väcka talan inför Europadomstolen mot en stat för bristande efterlevnad av en tidigare dom från domstolen. I en politisk deklARATION har medlemsstaterna uppmanats att vidta de åtgärder som behövs för att protokollet skall kunna träda i kraft inom två år från antagandet, dvs. senast i maj 2006. För att detta skall ske krävs att protokollet ratificeras av samtliga medlemsstater. Som ovan angivits (avsnitt 3.1) hade protokollet vid årsskiftet 2005/2006 ratificerats av 21 medlemsstater. Sverige ratificerade protokollet den 17 november 2005.

En annan del av reformen består av ett antal rekommendationer avseende åtgärder att vidtas på nationell nivå. Det rör sig sammantaget om fem rekommendationer som behandlar följande: 1) omprövning och resning i mål på det nationella planet som en följd av en dom från Europadomstolen, 2) publicering och spridning av konventionstexten och Europadomstolens praxis i medlemsstaterna, 3) utbildning om Europakonventionen inom ramen för bland annat vissa universitetsutbildningar, 4) granskning av bland annat författningsförslags överensstämmelse med Europakonventionens krav samt 5) förbättring av inhemska rättsmedel. Mot bakgrund av att Europadomstolens framtida funktion bara kan säkras om Europakonventionen får ordentligt genomslag på nationell nivå utgör dessa rekommendationer en mycket betydelsefull del av den antagna reformen. Ministerkommittén har givit CDDH i uppdrag att lämna regelbundna framstegsrapporter beträffande rekommendationernas genomförande i medlemsstaterna (jfr avsnitt 4.1.1).

Som ett ytterligare led i arbetet med att säkerställa konventionssystemets effektivitet beslutade ministerkommittén vid toppmötet i Warszawa att inrätta en särskild grupp av ”visa personer” med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för att säkra

3.3 Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning under 2005

Under 2005 meddelade Europadomstolen drygt 1 100 domar, vilket är en ökning med drygt 50 procent jämfört med året innan. Dessutom meddelade domstolen knappt 28 000 beslut, varigenom klagomål avvisades eller avskrevs. Detta innebär en ökning med 36 procent i förhållande till föregående år. Störst antal fällande domar har meddelats mot Turkiet (270), Ukraina (119) och Grekland (100). Antalet nytillkomna klagomål uppgick till cirka 45 000, vilket är ungefär lika många som under 2004. I slutet av året hade domstolen cirka 81 000 klagomål att ta ställning till, en ökning med ca 3 000 klagomål i förhållande till föregående år. Den stora ökningen i produktivitet beror till stor del på administrativa åtgärder och tidiga förberedelser för ikraftträdandet av ovan nämnda protokoll 14.

Domar av allmänt intresse

Under året har Europadomstolen i stor sammansättning meddelat en uppmärksammas dom i målet Mamatkulov och Askarov mot Turkiet (dom den 4 februari 2005). Målet rörde utlämning av två misstänkta terrorister till Uzbekistan sedan Turkiet fått garantier om att klagandena inte skulle utsättas för tortyr. Domstolen konstaterade att Turkiet inte kunde anses ha kränkt artikel 3 (förbudet mot tortyr m.m.) men däremot ansåg den att Turkiet gjort sig skyldig till en kränkning av artikel 34 (den individuella klagorätten) genom att inte respektera domstolens uppmaning att inte verkställa utlämningen innan domstolen hade prövat fallet. Detta innebär en nytolkning av konventionen i det att konventionsstaterna numera får anses ha en konventionsenlig skyldighet att följa en sådan uppmaning från domstolens sida.

Ytterligare en intressant dom som under året meddelats av domstolen i stor sammansättning gäller målet Bosphorus Airways mot Irland (dom den 30 juni 2005) angående tillämpningen av EG:s förordning om genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution om sanktioner mot f.d. Jugoslavien. De irländska myndigheterna hade med stöd av förordningen beslagtagit ett flygplan som klaganden hade leasat av ett statligt jugoslaviskt flygbolag. Europadomstolen konstaterade i domen att skyddet för mänskliga rättigheter i EG-rätten måste anses vara likvärdigt med det skydd som Europakonventionen ger. En presumtion förelåg därför för att Irland inte hade avvikit från konventionens krav. Någon kränkning av egendomsskyddet i artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 1 ansågs inte heller föreligga.

På dagordningen för ministerkommitténs övervakning av medlemsländernas verkställighet av Europadomstolens domar har det s.k. Ilascu-fallet dominerat. I domen från juli 2004 åläggs Ryssland och Moldavien att omedelbart frige fyra personer fängslade i Transnistrien, varav två fortfarande inte har släppts. Frågan har fått stor betydelse och utgör ett centralt element i Europarådets relationer till Ryssland.

Övervakningen av det uppmärksammade Slivenko-målet, om status för en ryskättad familj i Lettland, har avslutats efter att en uppgörelse har nåtts mellan parterna. Övervakningen av de första målen om de ryska säkerhetsstyrkornas övergrepp i Tjetjenien 1999–2000 har inletts. Övervakningen av de brittiska säkerhetsstyrkornas agerande i Nordirland har fortsatt med nya uppgifter om administrativa reformer och lagändringar från brittisk sida. Även principiellt viktiga mål om Cypern/Turkiet, italienska handläggningstider och Polens föredömliga genomförande av den s.k. Broniowski-domen har uppmärksamats särskilt.

Mål mot Sverige

Av de omkring 45 000 klagomålen som kom in till Europadomstolen under 2005 var 587 riktade mot Sverige. Vid slutet av året hade domstolen 456 pågående mål mot Sverige. Under det gångna året bad domstolen regeringen att inkomma med svaromål eller lämna information i 51 mål. Detta innebär att trenden med allt fler mål som kommuniceras med Sverige fortsätter. Antalet kommunicerade mål har ökat kraftigt under de senaste två åren jämfört med tidigare år (2003 inkom 13 nya mål).

Under 2005 meddelade Europadomstolen sju domar i mål mot Sverige. I fyra av dessa mål fann domstolen att Sverige hade kränkt konventionen i visst avseende. I ett fall gällde det kränkning av artikel 5 om rätten till frihet i ett mål angående tvångsisolering av en hiv-smittad person. Vidare har kränkning av artikel 6 om rätten till en rättvis rättegång konstaterats i två mål – i det ena på grund av för långsam handläggning av ett tvistemål och i det andra på grund av att muntlig förhandling inte ägt rum i ett socialförsäkringsmål. Slutligen har Sverige i ett fall ansetts kränka artiklarna 2 och 3 om rätten till liv och förbudet mot tortyr. Målet gällde en man från Syrien som sökt asyl i Sverige på grund av att han vid en rättegång i hemlandet, i sin frånvaro, hade dömts till döden. Klaganden hade dock fått uppehållstillstånd i Sverige när Europadomstolens dom meddelades. Av övriga mål avskrevs två från vidare handläggning genom dom sedan förlikning träffats mellan respektive klagande och Sverige, medan ett mål avskrevs i dom sedan klaganden fått uppehållstillstånd i Sverige.

De ovan nämnda domarna är, tillsammans med ett antal andra domar som har meddelats mot Sverige under senare år, föremål för övervakning i ministerkommittén. Vid årsskiftet fanns tio domar mot Sverige där en slutresolution avvaktades. Ministerkommittén antog fem slutresolutioner i mål mot Sverige under 2005.

Vid slutet av 2005 hade Europadomstolen alltsedan sin tillkomst på 1950-talet meddelat totalt 69 domar i mål mot Sverige. I 32 av målen har Sverige fällts för brott mot konventionen. Skr. 2005/06:81

Information om Europadomstolens praxis

Referat av ett urval av Europadomstolens domar återges fortlöpande i Svensk Juristtidning. Ett återkommande nyhetsbrev med referat av domstolens domar publiceras av Domstolsverket på dess webbplats (www.dom.se). Vidare finns domarna tillgängliga på originalspråk, det vill säga engelska och/eller franska, på Europadomstolens webbplats (www.echr.coe.int).

Sammanfattningar av lagakraftvunna domar i mål mot Sverige återges på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter (www.manskligarattigheter.se). Där finns även möjlighet att få tillgång till hela texten på engelska.

4 Arbetet inom de olika verksamhetsområdena

4.1 Mänskliga rättigheter, demokratifrågor och rättsligt samarbete

4.1.1 Normativt arbete om mänskliga rättigheter

Det löpande normativa arbetet på området mänskliga rättigheter bedrevs liksom under tidigare år i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess underkommittéer och arbetsgrupper. Detta arbete rörde under 2005 till stora delar genomförandet av den under 2004 antagna reformen av Europakonventionens övervakningssystem (jfr avsnitt 3.2). Under året fortsatte kommittén för procedurfrågor (DH-PR) således arbetet med att följa upp medlemsstaternas genomförande av de rekommendationer som ingår i reformpaketet. DH-PR:s arbete utgjorde i denna del underlag för två framstegsrapporter som överlämnades från CDDH till ministerkommittén. Mot bakgrund av de förändringar som protokoll 14 kommer att medföra när det träder ikraft fortsatte DH-PR under den aktuella perioden vidare översynen av de regler som gäller för ministerkommitténs övervakning av att Europadomstolens domar efterlevs. Arbetet med uppföljningen av reformen kommer i ett första skede att fortsätta fram till och med maj 2006, då det nu gällande mandatet för CDDH löper ut.

Expertkommittén för utvecklingen av mänskliga rättigheter (DH-DEV) avslutade under året sitt arbete med en manual om mänskliga rättigheter och miljön baserad på Europadomstolens praxis. Manualen, som riktar sig till en vid krets, har antagits av CDDH och meningen är att den under 2006 skall publiceras på Europarådets båda officiella språk, engelska och

franska. DH-DEV har inför 2006 fått i uppgift att diskutera frågor om mänskliga rättigheter i ett mångkulturellt samhälle.

Expertkommittén för frågor som rör skyddet av nationella minoriteter (DH-MIN) har under året diskuterat vilka framtida aktiviteter den skall ägna sig åt. Kommittén har bland annat beslutat att se över frågan om nationella minoriteters tillgång till tidningar m.m. i syfte att utarbeta en handbok och kanske även rekommendationer på detta område.

Den specialistgrupp under CDDH som tidigare haft i uppdrag att utarbeta riktlinjer om mänskliga rättigheter och kampen mot terrorism samt om skydd av offer för terrorism (DH-S-TER) har under året påbörjat en diskussion om användningen av s.k. diplomatiska garantier i samband med utvisning/avvisning av terroristmisstänkta personer, särskilt garantier avsedda att förhindra att den enskilde utsätts för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling. Gruppen, i vilken Sverige deltar, skall under 2006 ta ställning till om det är lämpligt att utarbeta ett instrument, till exempel en rekommendation, med angivande av vilka krav som bör ställas på sådana garantier för att tillförsäkra den enskilde ett starkt MR-skydd.

CDDH har under året fått mandat av ministerkommittén att utarbeta ett rättsligt bindande instrument om tillgång till offentliga handlingar. Instrumentet skall vara fristående och följaktligen inte ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen. Detta uppdrag har CDDH lämnat vidare till den specialistgrupp som sysslar med frågor om tillgång till offentlig information (DH-S-AC). Gruppen, där Sverige ingår, skall under 2006 lämna förslag angående det nya instrumentets form och innehåll.

Arbetsgruppen GT-DH-SOC avslutade under året sitt arbete med en analys av frågan om det vore möjligt och lämpligt med ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen rörande sociala rättigheter. Gruppen, i vilken Sverige deltagit, överlämnade sin slutrapport till CDDH som beslutade att man skulle fortsätta att följa utvecklingen på området.

4.1.2 Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter

Spanjoren Alvaro Gil-Robles blev Europarådets första kommissarie för mänskliga rättigheter när funktionen inrättades 1999. Hans mandatperiod löper ut våren 2006 och valet av ny kommissarie blev därför en viktig fråga 2005. Sammanlagt nio kandidater nominerades till posten. Ministerkommittén valde i en omröstning ut tre av dessa kandidater. Det slutliga avgörandet skedde vid en omröstning i Europarådets parlamentariska församling den 5 oktober när den svenske kandidaten Thomas Hammarberg valdes till ny kommissarie för mänskliga rättigheter. Hammarberg efterträder Gil-Robles den 1 april 2006.

I kommissariens uppgifter ingår det att bland annat främja medvetenheten om de mänskliga rättigheterna, ge råd och identifiera brister i staters lagstiftning och rättstillämpning. Detta sker främst genom att kommissarien granskar situationen i medlemsstaterna, vilket utmynnar i rapporter och rekommendationer, samt genomför seminarier.

Under 2005 besökte kommissarien bland annat Spanien, Italien och Island. Under året presenterade Gil-Robles också sin rapport från de två besök han under 2004 gjorde i Ryssland. Rapporten behandlar bl.a. frågor om Rysslands fängvård, nationella minoriteter, mediefrihet samt Tjetjenien. Ryssland välkomnade rapporten och menade att Gil-Robles arbete var både objektivt och konstruktivt. Rapporter från MR-kommissariens besök finns på Europarådets webbplats (http://www.coe.int/T/E/Commissioner_H.R/Communication_Unit/).

4.1.3 Europeisk konvention om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Den europeiska konventionen om förhindrande av tortyr m.m. trädde i kraft den 1 februari 1989. Konventionen har ratificerats av Europarådets samtliga 46 medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Enligt konventionen upprättas en kommitté (CPT) för att undersöka behandlingen av frihetsberövade i syfte att stärka skyddet mot tortyr och annan förnedrande behandling. En närmare redovisning av konventionens innehåll ges i prop. 1987/88:133. De allra flesta länder har gått med på att offentliggöra såväl CPT:s som sina egna rapporter efter kommitténs besök.

Den 4 november 1993 antogs texter till två tilläggsprotokoll till den europeiska tortyrkonventionen. Det första protokollet öppnar vägen för icke-medlemmar av Europarådet att tillträda konventionen. Det andra möjliggör omval av CPT:s medlemmar två gånger. Båda protokollen har trätt i kraft per den 7 januari 2001.

CPT inledde sin verksamhet redan 1990 och har sedan dess gjort ett stort antal besök av antingen ordinarie eller ad hoc-karaktär. Under perioden den 1 augusti 2004 till den 31 juli 2005 genomförde CPT 17 besök. Av dessa var 11 reguljära inom ramen för verksamhetsplanen och avsåg Albanien, Belgien, Cypern, Ungern, Italien, Moldavien, Polen, Ryssland, San Marino, Serbien och Montenegro samt Slovakien. Sex hade ad hoc-karaktär och avsåg Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Frankrike (La Réunion), Malta, Ryssland (norra Kaukasien) och Storbritannien. Därtill hölls två särskilda möten med företrädare för Ryssland mot bakgrund av kommitténs besök i norra Kaukasien senhösten 2005. Antalet besök är således något färre än föregående år (22) men beror enligt CPT på en viss personalomsättning i sekretariatet.

De besöksrapporter som avfattas är inte offentliga men kan offentliggöras om den berörda staten begär det eller samtycker. Om en stat misslyckas eller vägrar åtgärda brister som CPT kritiserat har kommittén, under vissa villkor, möjlighet att offentliggöra sin åsikt, genom en s.k. "public declaration". Denna möjlighet har de senaste 15 åren utnyttjats i två fall beträffande Turkiet och två fall beträffande Ryssland (Tjetjenien).

Kommittén har i Sverige avlagt två ordinarie besök 1991 och 1998 samt ett ad hoc-besök 1994. Under tiden 28 januari–den 5 februari 2003 gjorde CPT sitt tredje ordinarie besök i Sverige. Rapporterna från kommitténs besök och de svar svenska regeringen avlämnat till kommittén har alla offentliggjorts.

I sin senaste (15:e) årsrapport konstaterar CPT att kampen mot terrorismen kommer att fortsätta att präglade kommitténs verksamhet och samtidigt utgöra utmaningar för demokratiska staters agerande. CPT uttrycker bl.a. oro för sådan verksamhet som syftar till att hålla personer i hemligt förvar utanför nationell jurisdiktion och man erinrar om att förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling, liksom förbudet mot slaveri, är regler från vilka inget undantag är tillåtet. Överlag har CPT mottagits väl i samband med sina landbesök men man noterar att fångar i vissa länder sannolikt utsatts för påtryckningar att hålla inne med information i samband med möten med CPT:s representanter. CPT understryker att om sådan information skulle bekräftas så kommer man inte att tveka att utnyttja den möjlighet konventionen (art 10.2) ger att offentliggöra sin uppfattning.

CPT:s samtliga års- och (offentliggjorda) landrapporter finns tillgängliga på www.cpt.coe.int och genom regeringens webbplats för mänskliga rättigheter på www.manskligarattigheter.se.

4.1.4 Nationella minoriteter

Sverige ratificerade Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan) i februari 2000. Konventionsstaternas genomförande av dessa båda konventioner övervakas för ramkonventionens del av en rådgivande kommitté inom Europarådet och för språkstadgans del av en expertkommitté inom Europarådet.

I april 2005 arrangerade Sverige i samarbete med den rådgivande kommittén ett seminarium i Stockholm för att följa upp de slutsatser och rekommendationer som ministerkommittén lämnat om Sveriges genomförande av ramkonventionen. Vid seminariet deltog företrädare för de nationella minoriteterna, Europarådet, regeringen och andra offentliga aktörer för att diskutera de minoritetspolitiska åtagandena och förverkligandet av dessa i Sverige.

I september 2005 besökte företrädare för expertkommittén Sverige för att följa upp Sveriges andra rapport om genomförandet av språkstadgan, som överlämnades till Europarådet i juni 2004. Under besöket träffade expertkommittén de nationella minoriteternas organisationer samt företrädare för kommuner och relevanta myndigheter. Besöket är ett led i expertkommitténs arbete att granska Sveriges efterlevnad av språkstadgan.

Expertkommittén för frågor rörande nationella minoriteter (DH-MIN), vars mandat förnyades under 2004, har under 2005 återupptagit sitt arbete kring skydd av de nationella minoriteterna i Europa. Sverige har deltagit i expertkommittén, vars arbete hittills bland annat handlat om planering av expertkommitténs framtida aktiviteter samt utbyte av erfarenheter när det gäller olika länders samrådsformer för de nationella minoriteterna.

4.1.5 Kampen mot diskriminering, rasism och främlingsfientlighet Skr. 2005/06:81

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) arbetar bland annat med att analysera situationen i de enskilda medlemsstaterna i fråga om rasism, främlingsfientlighet, etnisk diskriminering och liknande intolerans. På grundval av analysen utarbetas rapporter för varje enskilt land. Den tredje rapporten om Sverige publicerades i juni 2005(CRI(2005)26).

ECRI arbetar även tematiskt genom att anta allmänna policyrekommendationer, sprida exempel på bra åtgärder och samla information om rättsliga åtgärder i medlemsländerna för att bekämpa rasism och intolerans. De goda exemplen avser specialiserade organ för att bekämpa rasism och intolerans på nationell nivå, mediernas agerande i förhållande till rasism och intolerans samt åtgärder mot diskriminering av romer. Genom kontakter med civila samhället i medlemsländerna och olika arrangemang försöker ECRI öka medvetenheten om vikten av åtgärder mot rasism och intolerans. Två svenskar antogs som nya oberoende experter i ECRI i maj 2005. Mer information om ECRI:s verksamhet finns på www.coe.int/T/E/human_rights/Ecri/.

4.1.6 Romer

Specialistgruppen för romska frågor (MG-S-ROM), som inrättades 1995, har till uppgift att bidra till en långsiktig förbättring för Europas 8 till 10 miljoner romer. Gruppen fungerar som rådgivare åt ministerkommittén i frågor som gäller romer. Gruppen möts två gånger per år och arrangerar även inspektions- eller studieresor och rundabordssamtal. Under 2005 har MG-S-ROM arbetat med framtagandet av utkast till rekommendationer till exempel avseende tillgång till hälsovård för romer och resande. MG-S-ROM har även på mötena behandlat frågor såsom romers situation i Kosovo och det europeiska forumet för romer och resande (European Roma and Travellers Forum). Forumet, en frivilligorganisation med särskild koppling till Europarådet och som inrättades 2004, höll sitt första plenarmöte i december 2005. Forumet beslutade då att som en prioriterad fråga arbeta mot segregering av romer i skolor.

4.1.7 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Europarådets styrkommitté för jämställdhetsfrågor (CDEG) har i uppdrag att främja jämställdhetsfrågorna inom Europarådets verksamhetsområde. Sverige ingår i styrkommitténs byrå sedan 2004 (fram till utgången av 2007).

CDEG fortsatte under 2005 att prioritera främjandet av lika möjligheter och rättigheter, friheter och ansvar för kvinnor och män, att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive arbete mot prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål samt att utveckla jämställdhetsintegreringen inom Europarådet och på nationell nivå. Insatser för att få männen delaktiga i jämställdhetsarbetet har också prioriterats.

Vid toppmötet i Warszawa underströk medlemsstaternas stats- och regeringschefer att en jämn könsfördelning är centralt i en demokrati och de bekräftade ländernas åtaganden att uppnå reell jämställdhet inom alla områden i samhället. Sverige bidrog aktivt till att frågor om jämställdhet och våld mot kvinnor fördes in bland prioriteringarna i den handlingsplan som antogs vid toppmötet.

Som framgår av handlingsplanen beslutades att en arbetsgrupp skall tillsättas under 2006 med uppdrag att finna instrument för att motverka våld mot kvinnor. Europarådets generalsekreterare har under hösten 2005 utsett de åtta internationella experter som skall ingå i arbetsgruppen.

Den tillfälliga kommitté som tillsatts för att utarbeta ett förslag till konvention mot människohandel (CAHTEH) slutförde sitt uppdrag under 2005. Konventionen öppnades för undertecknade vid toppmötet i Warszawa, då Sverige också undertecknade den (se även avsnitt 4.1.14).

Den arbetsgrupp som skapats för att bland annat söka vägar för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i budgetarbetet överlämnade sin slutrapport till CDEG under året.

Europarådets sjätte ministerkonferens om jämställdhet kommer att äga rum i Stockholm den 8–9 juni 2006. Det övergripande temat för konferensen är: ”Mänskliga rättigheter och ekonomiska utmaningar i Europa – jämställdhet.” Konferensen avses få två underteman: ”Jämställdhet som en integrerad del av mänskliga rättigheter i ett demokratiskt samhälle” samt ”Jämställdhetsanalys och jämställdhetsintegrerad budget: verktyg för ekonomisk utveckling”.

4.1.8 Barnfrågor

Som en följd av toppmötet i Warszawa har ministerkommittén beslutat att starta programmet ”Building a Europe for and with Children” samt inrättat en funktion, direkt ansvarig under generalsekreteraren, för att samordna aktiviteter som rör barnets rättigheter inom Europarådet. Sverige har varit ett av de länder som har varit drivande i denna fråga.

Expertkommittén för barn- och familjefrågor (CS-EF), som startade sitt arbete i december 2004, har i uppdrag att arbeta med frågor om föräldraskap. Utifrån barnets rättigheter såsom de är formulerade i konventionen om barnets rättigheter skall kommittén verka för att sprida goda exempel på stöd i föräldraskapet och familjepolitik. Till kommittén har kopplats två arbetsgrupper, den ena med fokus på stöd till föräldrar i riskzonen för socialt utanförskap, den andra med fokus på barns rätt att växa upp utan våld. Sverige deltar aktivt i kommitténs arbete och innehar också ordförandeskapet i den andra av de två arbetsgrupperna. I anslutning till detta arbete har en konsultation med barn och unga och (i viss utsträckning) deras föräldrar från ett tjugotal stater ägt rum. Sverige har bidragit finansiellt till att genomföra detta. En svensk flicka och hennes mor har deltagit.

Under styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) har en arbetsgrupp tillsatts med uppgiften att se över relationerna mellan barn-, ungdoms-, och familjepolitik. CS-EF deltar i den arbetsgruppen.

Den parlamentariska församlingen antog den 25 april 2005 Skr. 2005/06:81 rekommendationen 1698 (2005) om barns rättigheter på institutioner och i olika omvårdnadsmiljöer.

Våld mot barn och sexuell exploatering av barn

Inom ramen för FN:s studie om våld mot barn anordnades i Slovenien den 5–7 juli en konferens, ”Stop Violence against Children – Act Now”. Konferensen arrangerades av Europarådet tillsammans med utrikesdepartementet i Slovenien, UNICEF, OHCHR samt WHO. Konferensen var en regional konsultation för Europa och Centralasien inom ramen för studien om våld mot barn som inleddes 2001. Flera länder och organisationer från regionen deltog. Ett stort och viktigt inslag var ungdomsdeltagandet som hade till syfte att ge ungdomar möjlighet att komma till tals i ett tidigt skede i processen.

Europarådet och Slovenien inbjöd till en konferens om sexuell exploatering av barn – en uppföljning av Yokohamakonferensen, ”Yokohama Review for Europe and Central Asia – Combatting Sexual Exploitation of Children” den 7–9 juli. En stor del av konferensen fokuserade på hur de olika länderna genomfört de åtaganden man gjorde i Stockholm, Budapest och Yokohama. Europarådet informerade om Europarådskonventionen om människohandel och en analysrapport presenterades om resultatet från REACT, som är ett verktyg för uppföljning av åtaganden i Stockholm, Budapest och Yokohama.

Barn med funktionshinder

Europarådets ad hoc-grupp av experter (P-RR-CLCD) arbetar för avskaffandet av institutioner för barn med funktionshinder. Arbetet pågår under och samordnas av kommittén för rehabilitering och integration av funktionshindrade (CD-P-RR).

Experternas uppdrag är att utarbeta en komparativ studie om situationen för barn med funktionshinder och deras integrering i samhället inom Europarådets medlemsländer. De skall utarbeta förslag till rekommendationer och riktlinjer för att främja barnens liv i samhället och avskaffandet av institutioner som fortfarande existerar, framför allt i länderna i Östeuropa, samt för stöd till familjer med barn med funktionshinder så att de själva kan ta hand om barnet. De skall även utarbeta rekommendationer för CD-P-RR om assistans till de länder som vill ompröva sin politik, lagstiftning och socialt arbete för att stoppa placeringen av barn med funktionshinder på institutioner och främja barnets integrering i samhället.

Erfarenheterna från arbetet i Sverige med avskaffandet av institutionerna för barn med funktionshinder, stödet till familjerna som har sådana barn samt Sveriges internationella samarbete med sikte på att avskaffa institutionerna för barn med funktionshinder i Östeuropa, exempelvis Sidas stöd till SHIA:s pågående insatser i Moldavien, har varit mycket uppskattade inom gruppens arbete.

Slutdokumenten skall enligt uppdraget antas under hösten 2006 då ad hoc-gruppen skall upphöra att existera.

Den sociala stadgan trädde i kraft 1965 och den reviderade sociala stadgan 1999. Under 2005 har Serbien och Montenegro och Polen undertecknat den reviderade sociala stadgan, medan Georgien och Malta ratificerat densamma. Makedonien har ratificerat 1961 års stadga och Ungern 1988 års tilläggsprotokoll. Alla Europarådets 46 medlemsstater har därmed undertecknat antingen den reviderade stadgan eller 1961 års stadga. 21 stater har ratificerat den reviderade stadgan och 27 stater har ratificerat 1961 års stadga. Sverige ratificerade den reviderade stadgan 1998 och lämnade i år sin femte rapport om tillämpningen av den reviderade stadgan.

Regeringskommittén har under perioden utfärdat fyra varningar. Två av dessa riktades mot Turkiet. Av dessa rörde den ena artikel 7.8 och föranleddes av att förbudet för barn under 18 år att arbeta natt inte gällde jordbrukssektorn. Den andra rörde artikel 7.9 då krav på obligatoriska medicinska undersökningar av arbetande barn under 18 inte gällde alla sektorer i arbetslivet. De övriga två riktades mot Irland och Luxemburg på grund av försenade rapporter.

Under året har Europeiska kommittén för sociala rättigheter (EKSR) beslutat att ta upp tre kollektiva klagomål till prövning. Av de fall som prövats under året har kommittén bedömt att en kränkning ägt rum i fyra fall. Tre av dessa, avseende Belgien (21/2003), Irland (18/2003) och Grekland (17/2003) rörde artikel 17 om barn och ungas rätt till socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd. Orsaken i alla tre fallen var olika former av tillåtlighet av barnaga. Det fjärde fallet, som också gällde Grekland, (15/2003) avsåg en kränkning av artikel 16 om familjens rätt till socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd. Orsaken i detta fall var diskriminering av romer i boenderelaterade situationer. Ministerkommittén har antagit 11 resolutioner med anledning av EKSR:s beslut om kollektiva klagomål.

4.1.10 Massmedier

Styrkommittén för massmediefrågor (CDMC) består av nationella experter från samtliga medlemsstater. Kommittén behandlar förslag och rapporter som arbetas fram av dess olika arbetsgrupper och expertpaneler. Styrkommittén har under året bytt namn till CDMC, ”Steering Committee on the Media and New Communication Services”, för att markera att kommitténs arbete även innefattar de nya teknikformerna på medieområdet.

I mars 2005 arrangerade Europarådet den sjunde ministerkonferensen på massmedieområdet. Konferensen hölls i Kiev, Ukraina. Det huvudsakliga temat för ministerkonferensen var ”Integration och mångfald – nya gränser för europeisk medie- och kommunikationspolitik”, men även andra teman som ”Yttrandefriheten i kristider”, ”Kulturell mångfald och mediepluralism i globaliseringens tid” samt ”Mänskliga rättigheter och mediereglering i det nya informationssamhället” diskuterades. Inför dessa konferenser är det brukligt att medlemsstater bidrar med så kallade nationella rapporter. Dessa fungerar som diskussionsunderlag på ministerkonferensen. På

konferensen i Ukraina presenterade Sverige en rapport om mediemångfald och mediepluralism. Sverige betonade vikten av yttrandefrihet, fria medier samt en stark och självständig radio och TV i allmänhetens tjänst. Den svenska rapporten mottogs väl och stimulerade till en omfattande diskussion, där det tydligt framgick att flera av de europeiska länderna har problem på nationell nivå med ägandekonzentration på medieområdet. För vissa länder som nyligen blivit självständiga demokratier handlar mediemångfald främst om att skapa fria medier, självständiga från staten. Flera länder understödde Sverige när det gällde vikten av en fortsatt kraftfull satsning på Public Service. Under konferensen antogs ett antal politiska dokument, dels angående det fortsatta arbetet med mediesituationen i Ukraina, dels om det framtida arbetet i styrkommittén för massmediefrågor och nya kommunikationstekniker, CDMC.

Fyra nya arbetsgrupper, vilka fungerar som specialistgrupper inom olika områden på medieområdet, tillsattes under våren. Sverige är representant i en av dessa grupper, "Group of Specialists on freedom of expression and information in times of crisis" (MC-S-IC). Gruppen har under året hållit två möten, främst i syfte att se över gällande internationella standarder på området och huruvida dessa eventuellt bör förändras eller förnyas.

4.1.11 Asyl-, flykting-, medborgarskaps- och integrationsfrågor

Frågor som rör integration och sociala relationer har sin huvudsakliga hemvist i styrkommittén för migrationsfrågor (CDMG) och dess expertkommittéer. Expertgrupperna har i uppdrag att bl.a. kartlägga och utarbeta förslag till riktlinjer avseende integration av invandrade barn, ideella föreningar och utvecklingssamarbete, invandrande studenters rättsliga ställning, invandrars tillträde till arbete, minimirättigheter för illegala invandrare respektive situationen för romer och resande. Sverige ingår i expertgrupperna för integration av invandrade barn och invandrars tillträde till arbete.

CDMG:s uppgift är bl.a. att utveckla ett europeiskt samarbete på migrations- och integrationsområdena, anordna konferenser på ministernivå samt följa upp beslut och överenskommelser från dessa konferenser. Arbetet i styrkommittén och expertgrupperna har särskilt inriktats på frågor om lika rättigheter, ömsesidig respekt och en förbättrad situation för särskilt utsatta grupper.

På migrationsområdet finns sedan 2003 en politisk plattform vars syfte bland annat är att upprätta en dialog mellan mottagarländer, ursprungsländer och transitländer samt identifiera utmaningar på migrationsområdet. Inom ramen för denna plattform har hittills fem möten anordnats varav två möten under 2005, nämligen ett möte om samverkan mellan Nord och Syd för utveckling och ett annat om hur invandrare framställs i massmedierna. På dessa möten har även representanter från ett antal afrikanska och asiatiska utvandrings- och transitländer deltagit.

Förberedelser för den åttonde konferensen på ministernivå har inletts. Diskussion pågår om lämpliga teman efter förslag från Ukraina som

kommer att vara värdland för konferensen som äger rum i Kiev 2007 eller 2008. Skr. 2005/06:81

Expertkommittén MG-ST/E har under 2004 i samarbete med en konsult studerat situationen för utländska studenter och lämnat förslag till riktlinjer för deras legala status. Kommitténs uppdrag slutfördes 2005.

Expertkommittén MG-R-IE har fått i uppdrag att utarbeta förslag till riktlinjer för att främja integrationen av nyanlända invandrarungdomar med avseende på utbildning, språkundervisning, arbetsmarknad och boendesegregation. Kommittén har haft två möten under 2005 och ytterligare två möten är inplanerade under 2006. Uppdraget slutförs i december 2006. MG-R-EM skall ta fram förslag till riktlinjer för att underlätta möjligheterna till sysselsättning och eget företagande för personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer som tas fram av MG-R-IE och MG-R-EM kommer inledningsvis att tillämpas och utvärderas i medlemsstater som ingår i respektive expertgrupp. MG-R-AC skall med utgångspunkt från regler/praxis avseende stöd till invandrarföreningar i medlemsstater och medverkan från tre utomstående experter från enskilda organisationer förbereda förslag till riktlinjer. Gruppen har träffats två gånger under 2005 och kommer att träffas ytterligare två gånger under 2006 för att avsluta sitt uppdrag. MG-R-AD skall granska tillgången till sociala rättigheter för illegala invandrare och redovisa detta till styrkommittén. MG-S-ROM skall undersöka och analysera situationen för romer och resande i medlemsstaterna i enlighet med ministerkommitténs rekommendationer.

CAHAR är Europarådets juridiska expertkommitté för asyl- och migrationsrättsliga frågor och lyder direkt under ministerkommittén. CAHAR har främst till uppgift att på direkt uppdrag av ministerkommittén arbeta fram förslag till Europarådets rekommendationer på migrationsområdet. CAHAR har också en egen initiativrätt inom asyl- och migrationsområdet. Kommittén håller som regel ett möte per år. Under det möte som hölls i november 2005 utarbetades en rekommendation om internflyktingar (2005) 13 samt svar till parlamentariska församlingens rekommendation om påskyndat förfarande 1727 (2005). Rekommendationen rör rättigheter för internflyktingar i enlighet med FN:s riktlinjer om internflyktingar ("UN Guiding Principles on Internal Displacement"). Syftet med rekommendationen är att inom ramen för Europarådets verksamhet fästa uppmärksamhet vid internflyktingproblematiken och främja efterlevnad av FN:s riktlinjer. Rekommendationen är inte en ny version av FN:s riktlinjer utan lyfter fram frågor som är särskilt relevanta i ett europeiskt sammanhang och pekar på områden där Europakonventionen samt dess tilläggsprotokoll ger ett starkare skydd för internflyktingar. Rekommendationen kommer att behandlas av ministerkommittén i syfte att antas.

Europarådets ministerkommitté antog den 23 mars 2005 en rekommendation (2005) 6 om exkludering från flyktingstatus i enlighet med artikel 1 F i 1951 års Genèvekonvention som tidigare antagits av CAHAR. Syftet med rekommendationen är att underlätta en harmonisering av medlemsstaternas praxis när det gäller exkludering av flyktingstatus. Vidare antog ministerkommittén den 4 maj 2005 riktlinjer

om tvångsmässig verkställighet av avvísings- eller utvisningsbeslut. Riktlinjerna berör bl.a. frågor om beslut om avvisning eller utvisning, förbud mot kollektiv avvisning, om hur ett beslut om avvisning skall meddelas och rätt till överklagande.

Ministerkommitténs ställföreträdare antog den 1 december 2005 Europarådets budget för 2006 och fattade då bl.a. beslut om att upplösa CAHAR. Det utesluter inte att arbetet i CAHAR kan komma att återupptas någon gång framöver.

Under 2004 inledde ministerkommittén en diskussion om behovet av ett organ för samordning mellan medlemsstaterna när det gäller migrationsströmmar samt för att främja mänskliga rättigheter i migrationssammanhang. Mot bakgrund av detta presenterades ett förslag om att upprätta en migrationsbyrå. I juni 2005 beslutade ministerkommittén att skjuta ärendet på obestämd framtid, då förslaget inte hade stöd hos en majoritet av medlemsstaterna. Sveriges inställning är avvaktande, då liknande funktioner redan finns bl.a. i EU, och något mervärde har varit svårt att identifiera.

Expertkommittén för medborgarskapsfrågor (CJ-NA) svarar bl.a. för uppföljning av genomförandet av 1997 års europeiska konvention om medborgarskap. Sverige ratificerade konventionen i juni 2001. Under 2005 har kommittén bl.a. slutfört arbetet med ett protokoll om undvikande av statslöshet i samband med statssuccession. Protokollet bygger på bestämmelser i 1997 års konvention men har utformats som ett bindande instrument fristående från denna.

4.1.12 Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete

Den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse har ratificerats av 39 av Europarådets medlemmar. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1989. En närmare redovisning av konventionens innehåll ges i proposition om godkännande av den europeiska konventionen om kommunal självstyrelse (prop. 1988/89:119). Den så kallade lokal- och regionalkongressen (CLRAE) har som en uppgift att övervaka att konventionen efterlevs av medlemsstaterna. En övervakningsrapport lämnades om Sverige under 2005. I rapporten konstaterades att regleringen av den kommunala självstyrelsen generellt är i linje med konventionens bestämmelser. I rapporten lämnades ett antal rekommendationer på hur självstyrelsen skulle kunna stärkas i Sverige. Företrädare för den svenska regeringen lämnade sin syn på rapporten vid kongressens möte i november 2005.

Styrkommittén för kommunala och regionala myndigheter (CDLR) har under 2005 haft två möten. Tidigare påbörjade aktiviteter har fortsatt. Dessa aktiviteter rör bland annat lokal demokrati och deltagande, indelning och struktur, finansiering och service till medborgarna samt gränskommunal samverkan. En särskild expertgrupp för lokal och regional demokrati (LR-DP) har tillsatts för att bistå CDLR att genomföra aktiviteter som är relaterade till demokratiskt deltagande på lokal och regional nivå. Inom ramen för denna grupps arbete pågår bl.a. diskussioner om medborgerligt deltagande på lokal nivå och erfarenhetsutbyte när det gäller användande av forskning och av

informationsteknik. Det pågår också ett försök att utveckla och testa ett granskningsverktyg av medborgarnas deltagande på lokal nivå, den s.k. CLEAR-modellen. Även formerna för den fortsatta hanteringen av etiska frågor fortlöper. Arbetet inom arbetsgruppen för gränskommunala frågor (LR-CT) fortsätter med arbetet kring en eventuell konvention om gränskommunalt samarbete. Under året har vidare bl.a. en rapport om internrevision antagits.

4.1.13 Bioetik

Styrkommittén för bioetik (CDBI) har hållit två möten under 2005. Kommittén utarbetar för närvarande, inom ramen för olika arbetsgrupper, förslag till olika tilläggsprotokoll till konventionen om mänskliga rättigheter och biomedicin. Syftet med dessa är att de skall komplettera och utveckla konventionens bestämmelser inom skilda områden. Arbetet med ett förslag till protokoll om genetiska undersökningar har fortsatt under 2005. Diskussioner har också förts kring en översyn av konventionen om mänskliga rättigheter och biomedicin.

En rekommendation om forskning på humanbiologiskt material som sparats i biobanker har under året beslutats av CDBI.

4.1.14 Rättsligt samarbete

Europarådets styrkommitté för rättsligt samarbete (CDCJ), som är direkt underordnad ministerkommittén, har i uppdrag att främja europeiskt samarbete rörande bl.a. förvaltningsrätt, familjerätt och medborgarskap. Underordnade styrkommittén är projektgruppen för förvaltningsrätt (CJ-DA), expertkommittén för familjerätt (CJ-FA) och expertkommittén för medborgarskapsfrågor (CJ-NA) samt de nyligen inrättade specialistgrupperna för skuldsanering (CJ-S-DEBT) respektive frivilligorganisationers rättsliga ställning (CJ-S-ONG).

CDCJ höll i april 2005 sitt årliga plenarmöte. Vid mötet behandlade styrkommittén bl.a. det av CJ-NA framtagna protokollet om undvikande av statslöshet till följd av statssuccession. CDCJ höll vidare en diskussion om prioriteringar av verksamheten under de kommande åren. Enligt CDCJ bör prioritet ges åt arbetet med bl.a. utvecklande av åtgärder som rör medborgarskap, som ett led i kampen mot terrorism, en rapport om rättsläget när det gäller saknade personer, t.ex. efter katastrofer eller terroristattentat samt åtgärder för att stödja barns rättsliga status i vissa avseenden.

Den straffrättsliga styrkommittén (CDPC) höll i mars 2005 sitt årliga plenarmöte. CDPC diskuterade bl.a. ett förslag till en ny rekommendation om regler för fängelser. CDPC:s behandling av förslaget slutfördes vid ett särskilt möte i juni samma år. Rekommendationen, som antogs av ministerkommittén den 11 januari 2006, ersätter de tidigare gällande fängelsereglerna från 1987. Rekommendationen tar bl.a. upp detaljerade regler om behandlingen av intagna. Vid plenarmötet godkände CDPC två andra rekommendationer rörande dels skydd av vittnen, dels särskilda

förundersökningsmetoder. CDPC behandlade också ett flertal andra frågor, däribland en ny förverkandekonvention (se nedan).

Tre konventioner, beträffande terrorism, människohandel och förverkande, öppnades för undertecknande vid Europarådets toppmöte i Warszawa den 16–17 maj. Sverige undertecknade samtliga tre konventioner. Terrorismkonventionen förhandlades fram i expertkommittén CODEXTER, som samordnar Europarådets aktiviteter och åtgärder för att förebygga och bekämpa terrorism. Konventionen innehåller straffbestämmelser när det gäller offentlig uppmaning till terroristbrott samt träning och rekrytering av terrorister. Den innehåller också bestämmelser om utlämning, internationell rättslig hjälp, förebyggande åtgärder m.m. Människohandelskonventionen togs fram i expertkommittén CAHTEH. Syftet med konventionen är att förhindra och bekämpa människohandel, att genomföra olika förebyggande åtgärder inklusive för att motverka efterfrågan, att konstruera ett fullständigt regelverk när det gäller skydd och hjälp till brottsoffer, att garantera effektiva brottsutredningar och åtal samt att främja internationellt samarbete. För att säkerställa ett effektivt genomförande av konventionen finns bestämmelser om en övervakningsmekanism. Förverkandekonventionen förhandlades i expertgruppen PC-RM, vars uppdrag var att se över 1990 års konvention på samma område, eftersom den gamla konventionen inte längre ansågs tillräckligt relevant och användbar. Syftet med konventionen är att intensifiera kampen mot penningtvätt, terrorism och annan allvarlig brottslighet, bl.a. ekobrott samt att stärka det internationella samarbetet för att bekämpa sådan brottslighet.

Kommissionen för effektivisering av rättsväsendet (CEPEJ) består av delegater från samtliga 46 medlemsstater. CEPEJ:s uppdrag är att förbättra kvaliteten, effektiviteten och funktionen av rättsväsendet, framför allt domstolsväsendet, i medlemsstaterna samt att förbättra genomförandet av Europarådets rättsakter om rättssäkerhet och effektivitet inom rättsväsendet. Arbetet för att åstadkomma detta har bland annat innefattat att hitta metoder för att förkorta handläggningstider i rättsliga instanser, förbättra utsikterna för att domar och beslut verkligen verkställs och på angivet sätt, förbättra förhållandet mellan domstolar och den enskilde medborgaren (förbättrad service, bemötande, teknik med mera) och vidta direkta hjälpåtgärder för att förbättra rättsväsendet i särskilda medlemsstater (så kallade länderaktiviteter). Arbetet under 2005 har främst inriktats på att utvärdera och jämföra de europeiska rättsordningarna, bland annat i syfte att ta fram förebilder för olika effektivitetshöjande regleringar samt för att förbättra och snabba på domstolsprocesserna.

4.1.15 Folkrättsfrågor

Kommittén för internationell rätt (CAHDI) har under Europarådets ministerkommitté i uppdrag att behandla frågor om internationell rätt och särskilt frågor av betydelse för Europarådets verksamhet. I kommittén representeras varje medlemsstat normalt av rättschefen i respektive utrikesdepartement. Dessutom deltar stater med observatörsstatus i

Europarådet (Kanada, Heliga Stolen, Japan, Mexico och USA) och därutöver vissa internationella organisationer (Nato, OECD, FN-organ, Röda Korset, Interpol m.fl.).

Ett stående inslag i kommitténs verksamhet gäller granskningen av reservationer till internationella fördrag, inklusive Europarådets egna instrument.

Därutöver har kommittén under senare år bland annat ägnat tid åt arbetet inom FN:s internationella juristkommission (ILC), verksamheterna inom skilda internationella domstolar/tribunaler, utvecklingen på den internationella humanitärrettens område och överhuvudtaget inom generalförsamlingens sjätte (juridiska) utskott.

På uppdrag av CAHDI har tre fristående forskningsinstitut (Genève, London, Wien) under 2005 färdigställt en analytisk rapport om medlemsstaternas nationella praxis beträffande statsimmunitet. Rapporten, som delvis bekräftar den statspraxis som kommit till uttryck i den samma år antagna FN-konventionen om statsimmunitet, planeras bli publicerad vid årsskiftet 2005/06. Sedan Europarådet åtagit sig rollen av forum ("clearing house") för europeiska staters anslutning till den internationella brottmålsdomstolen (ICC) har olika aspekter av domstolens etablering och verksamhet fått särskild uppmärksamhet i CAHDI. Under det senaste verksamhetsåret har kommittén bjudit in representanter för bl.a. Luxemburgdomstolen, OSSE-domstolen och Internationella Röda Korskommittén (ICRC), den senare med anledning av ICRC:s publicering av en omfattande studie om sedvanerätten på det internationella humanitärrettsliga området.

Liksom tidigare har CAHDI haft i uppgift att på begäran av Europarådets ministerkommitté avge yttranden i olika rättsliga frågor t.ex. som en följd av förslag från Europarådets parlamentariska församling eller annars med ursprung i organisationens löpande verksamhet. Under det senaste året har CAHDI också fortsatt diskussionen om effekterna av sanktioner mot enskilda i kampen mot terrorism, bl.a. i ljuset av domstolsavgöranden i Strasbourg och Luxemburg.

4.1.16 Djurskyddsfrågor

Under året har Europarådet arbetat vidare med konventionen om skydd av animalieproduktionens djur. Inom ramen för denna konvention pågår det ett ständigt arbete med rekommendationer för olika djurslag. Under året beslutades om rekommendationer för hållande av fisk och ett arbete för att ändra nuvarande rekommendationer för hållande av nötkreatur initierades. I övrigt diskuterades utkast till rekommendationer om hållande av kaniner. När det gäller konventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försök eller för andra vetenskapliga ändamål har under året slutligen samtliga parter ratificerat ett ändringsprotokoll vilket medger ändringar av konventionens bilagor genom ett förenklat förfarande, utan ändring av konventionen. Inom ramen för konventionen om skydd av djur under internationella transporter arbetas för närvarande med att färdigställa de så kallade uppförandekoderna.

4.2.1 Social sammanhållning

I enlighet med den handlingsplan som antogs vid toppmötet i Warszawa har en aktionsgrupp på hög nivå tillsatts för att främja social sammanhållning under 2000-talet ("High-Level Task Force on promoting social cohesion in the twenty-first century"). Aktionsgruppen skall se över Europarådets strategi för social sammanhållning och utarbeta en ingående rapport och rekommendation om att främja social sammanhållning i Europa. Arbetet kommer att samordnas med styrkommittén för social sammanhållning (CDCS) och andra relevanta styrkommittéer.

CDCS, som möts två gånger per år, samordnar och driver på samarbete mellan medlemsstaterna i syfte att främja social sammanhållning och utveckla ett integrerat förhållningssätt till sociala frågor. Mandatet är brett och omfattar frågor som rör arbetsmarknad, migration, barn- och familjepolitik, äldre frågor, socialförsäkring, socialpolitik, demografisk utveckling och bostadspolitik. Den 2004 antagna reviderade strategin för social sammanhållning utvecklades till att fokusera på mänskliga rättigheter. Ett forum anordnades i november om möjligheterna att förena flexibilitet i arbetslivet med social trygghet och social sammanhållning.

4.2.2 Socialförsäkringsfrågor

Expertkommittéerna för standardsättande instrument på socialförsäkringsområdet (CS-CO) och expertgruppen för samordning av de sociala trygghetssystemen (CS-CR) har slagits samman till en grupp, expertgruppen för socialförsäkringsområdet (CS-SS). Denna grupp träffades för första gången i april 2005 för sitt årliga möte. Där diskuterades bl.a. tillämpningen av den europeiska balken om social trygghet och dess protokoll.

4.2.3 Befolkningsstudier

Verksamheten vid kommittén för befolkningsstudier (CAHP) har under året dominerats av arbete med befolkningskonferensen samt framtagning av årsboken. Årsboken "Recent demographic developments in Europe" redovisar befolkningsstatistik och tidsserier för samtliga Europarådets medlemsländer. Under året har en arbetsgrupp arbetat fram planer på en utökning av innehållet i årsboken med fördjupad analys av observerade trender.

Större delen av kommitténs arbete har dock ägnats åt förberedelser och genomförande av den europeiska befolkningskonferensen 7–8 april. Årets konferens var den femte i ordningen. Konferensen genomfördes i nära samarbete med bland annat parlamentariska församlingen. Som underlag hade ett stort antal rapporter tagits fram för att belysa viktiga

befolkningstrender med politiska konsekvenser och återverkningar på den sociala sammanhållningen. Konferensens fokus var hushåll och familj mot bakgrund av nya samboendeförhållanden och färre barn, det åldrande Europa till följd av den mycket låga fruktsamheten samt invandring och integration.

Vid sidan av arbetet med konferensen och årsboken har ytterligare två rapporter färdigställts under året: dels en rapport om regional avfolkning och dess konsekvenser, dels en rapport om befolkningsutvecklingen i Europa och dess effekter på arbetsmarknad, utbildning, vård och socialförsäkring. Kommittén för befolkningsstudier lades av besparingsskäl ned vid årets slut.

4.2.4 Hälso- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvårdsfrågor (CDSP) arbetar i huvudsak med frågor som rör kvalitetsnormer i hälso- och sjukvården, jämlik tillgång till vård samt medborgarens/patientens roll och inflytande.

Ett viktigt inslag i kvalitetsarbetet är den rekommendation (1995)15 om förberedelse, användning och kvalitetssäkring av blodpreparat som revideras varje år. CDSP:s arbete med blodfrågor har haft en stor betydelse för arbetet med blodsäkerhet i Europa, men även i andra delar av världen. En annan viktig fråga är CDSP:s arbete med organ och transplantationsfrågor. Under 2005 har arbete bl.a. bedrivits med att utarbeta den tredje upplagan av rekommendationer rörande säkerhet och kvalitet vid hantering av organ, vävnader och celler. I vilken form arbetet med blodfrågor respektive organ- och transplantationsfrågor skall bedrivas framöver blev under 2005 föremål för diskussion, vilken fortsätter 2006. Den 15 juni 2005 antog ministerkommittén en rekommendation om rollen för och utbildning av personal ansvarig för organdonationer (rekommendation (2005)11).

Andra aktiviteter som kan nämnas är den konferens om palliativ vård som anordnades i Belgrad i oktober 2005.

Samverkan mellan EU, WHO och Europarådet inom hälso- och sjukvårdsområdet är mycket aktiv, i syfte att sammantaget nå bästa möjliga resultat för medlemsstaterna.

4.3 Utbildnings- och kulturfrågor och kulturell mångfald

4.3.1 Utbildning

Vid styrkommitténs för utbildning (CDED) årliga sammanträde diskuterades bl.a. fortsättningen av programmet utbildning för demokratiskt medborgarskap. Under kommande period, 2006–2009, vilket är programmets tredje fas, kommer det livslånga lärandet att betonas och målgruppen vidgas. Vid mötet diskuterades vidare inriktningen i ett nytt historiprojekt, ”The image of the Other in History Teaching”. Rapport lämnades om arbetet inom språkprojektet. Andra

frågor som behandlades var temat för den ministerkonferens som kommer att äga rum under våren 2007 i Istanbul.

Fortbildningsprogrammet för lärare kommer att kompletteras med ett särskilt program som vänder sig till lärarutbildare. Önskemål om en sådan utbildning fanns med i den handlingsplan som antogs vid toppmötet i Warszawa i maj 2005.

Inom området högre utbildning har Sverige prioriterat arbetet med erkännandefrågor för att underlätta studenters rörlighet och främja möjligheterna till livslångt lärande. Även Europarådets stöd för reformer som rör högre utbildning i länderna i sydöstra Europa och från det forna Sovjetunionen måste fortsättningsvis ges hög prioritet. Flera av dessa länder är nya medlemmar i den s.k. Bolognaprocessen och Europarådet spelar en viktig roll för att integrera dessa länder i processen. Det årliga mötet med styrkommittén för högre utbildning och forskning (CDESR) handlade framför allt om hur Europarådets pågående projekt och aktiviteter på olika sätt kan bidra och länkas till Bolognaarbetet. Bolognaprocessen är ett europeiskt samarbete om högre utbildning som idag omfattar 45 länder.

4.3.2 Kultur och kulturarv

Styrkommittén för kulturarvsfrågor (CDPAT), hade sitt fjärde möte i oktober 2005. Som ett led i uppföljningen av resultatet från kulturministerkonferensen i Portoroz, Slovenien (april 2001) enades Europarådets ministerkommitté om CDPAT:s förslag till ramkonvention för kulturarvet, ”The Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society”. Konventionen, som öppnades för underskrift i samband med Europarådets kulturministerkonferens den 27–28 oktober 2005 i Faro, Portugal, innehåller en tvärspektoriell syn på kulturfrågorna, som på ett tydligt sätt skall användas som resurs i samhällsutvecklingen och knyts till främjandet av mänskliga rättigheter och ett hållbart brukande av kulturarvet.

Ministermötet i Faro tog också upp frågan om hur arbetet med att föra en interkulturell dialog skall utvecklas och förstärkas, även med angränsande regioner som ligger utanför Europa.

Flera andra organisationer arbetar med interkulturell dialog och under mötet i Faro antogs en gemensam plattform för samarbete med till att börja med Unesco. Europarådet ingick också ett samarbetsavtal med Anna Lindh Euro-Medelhavsstiftelsen för dialog mellan kulturer. Man hänvisade bl.a. till att EU proklamerat 2008 som ”European Year of Intercultural Dialogue” och till Unescos ”Convention on the protection and promotion of the diversity of cultural expressions”, som antogs vid Unescos generalkonferens den 19 oktober 2005. I Faro enades också Europarådet och Arabförbundets organisation för utbildning, kultur och vetenskap (ALECSO) om samordning av aktiviteter inom områdena utbildning, kultur- och naturarv, ungdom och idrott.

Riksantikvarieämbetet deltog under 2005 bl.a. i Europarådets expertgrupp för framtagandet av förslaget till ovannämnda ramkonvention för kulturarvet, samt i Europarådets databasprojekt HEREIN. Syftet är att öka och underlätta kontakterna mellan

kulturarvsinstitutioner i Europa och tillgängliggöra aktuell information som till exempel kulturmiljölagstiftning och policydokument inom kulturarvsområdet. Riksantikvarieämbetet medverkar också i CDPAT:s nybildade arbetsgrupp för en översyn av inriktningen på det framtida arbetet inom ramen för Europarådets projekt "European Heritage Days".

Styrkommittén för kulturfrågor (CDCULT) hade sitt årliga möte i slutet av oktober. Inom ramen för Europarådets genomgång av nationell kulturpolitik presenterades en nationell rapport om utarbetandet av en ny kulturpolicy för Ukraina. Vidare rapporterades bl.a. om ett interkulturellt forum och resultatet av en enkätundersökning om goda exempel gällande interkulturell dialog och konfliktförebyggande insatser.

4.3.3 Idrott

Styrkommittén för idrottsfrågor (CDDS) höll sitt 28:e möte i mars 2005. Vid mötet diskuterades uppföljningen av det tionde mötet för europeiska ministrar med ansvar för idrottsfrågor, vilket genomfördes i Budapest, Ungern i oktober 2004. En viktig del i det arbetet var att diskutera hur Europarådet skall kunna bidra till att stärka och utveckla en god samhällsstyrning av idrotten. Ministerkommittén antog därpå rekommendation (2005) 8 om god samhällsstyrning inom idrotten. Innehållet i rekommendationen ligger väl i linje med den samhällsstyrning som kännetecknar relationerna mellan det allmänna och idrottsorganisationerna i Sverige.

Inför det att Europarådets budget för 2006 beslutades diskuterades idrottsfrågornas framtida omfattning och inriktning inom Europarådet. Ministerkommittén beslutade att genomföra en studie angående frågan om idrottsverksamheten som hittills bedrivits inom CDDS skall fortsätta, avslutas eller förläggas till ett partsavtal för de medlemsstater med flera som så önskar. I avvaktan på att studien genomförs beslutades ett interimistiskt program i idrottsfrågor för 2006. Den konventionsbaserade idrottsverksamheten som behandlas nedan fortsätter som tidigare och berörs inte av denna studie.

Liksom tidigare år har Europarådet rekommenderat medlemsstaterna att betala Europas regeringars andel av Världsantidopningsbyråns (WADA) budget i enlighet med andelen för medlemsstaternas bidrag till Europarådets budget. Sverige har under året betalat sin andel till WADA enligt detta beräkningssätt.

Konventionen mot läktarvåld (ETS 120) hade den 31 december 2005 ratificerats av 40 länder och undertecknats av ytterligare tre länder.

Konventionen mot dopning (ETS 135) hade den 31 december 2005 ratificerats av 46 länder och ytterligare tre länder hade undertecknat densamma. Även länder utanför Europarådet har ratificerat konventionen.

Tilläggsprotokollet till Antidopningskonventionen (ETS 188) har fått allt större anslutning. Den 31 december 2005 hade tilläggsprotokollet ratificerats av 18 länder och undertecknats av ytterligare 13 länder. Sverige har varit aktivt inom övervakningsgruppen för konventionen, där frågor relaterade till efterlevnaden av konventionen och tilläggsprotokollet, utvecklingen av WADA och utarbetandet av en global konvention mot dopning inom idrotten under Unesco särskilt

behandlats. Sverige innehar fortsatt ordförandeposten i *European Co-ordination Forum*, det forum som inom Europarådet som ansvarar för att samordna medlemsstaternas uppfattning i WADA-frågor. Skr. 2005/06:81

4.3.4 Ungdomsfrågor

Styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) genomförde två möten under perioden. Vid dessa möten sammanträdde styrkommittén också tillsammans med ungdomsorganisationernas organ (Advisory Council) och fattade gemensamma beslut i vissa frågor t.ex. beträffande budgetprioriteringar. Inom ramen för ett initiativ med ungdomspolitiska ländergranskningar presenterades utvärderingar av Cyperns och Slovakiens politik på området.

Den sjunde ministerkonferensen för ungdomsfrågor hölls den 23–24 september i Budapest och antog då en deklARATION, ”Human dignity and social cohesion: youth policy responses to violence”. Man beslöt även att prioritera följande områden i ungdomspolitiken de närmaste tre åren: utbildning i mänskliga rättigheter och interkulturell dialog, deltagande och demokratiskt medborgarskap, social sammanhållning och inkluderande av ungdomar samt utveckling av ungdomspolitiken.

Sverige bidrog mycket aktivt till att ungdomsfrågorna hamnade i fokus under toppmötet i maj och att dessa togs upp särskilt i den handlingsplan som antogs vid mötet.

CDEJ har ett partsavtal med Europeiska unionen på följande områden; utbildningar för ungdomsledare, ungdomsforskning och utveckling av ungdomspolitik samt samarbete med Medelhavsländerna framför allt med ungdomsledareutbildningar (*EuroMed Youth Cooperation*).

Under 2005 delade Europeiska ungdomsfonden ut 2 900 606 euro i bidrag. Sammanlagt anordnades 211 projekt i form av seminarier och konferenser om aktuella ungdoms- och samhällsfrågor. Internationella ungdomsorganisationer (52 st) tilldelades 478 620 euro i administrativt stöd. Sverige bidrog med 60 321 euro till fondens budget. Bidrag till fonden är obligatoriska. De båda europeiska ungdomscentrumen i Strasbourg och i Budapest anordnade under 2005 sammanlagt 34 seminarier och 1371 ungdomar deltog.

5 Annan verksamhet knuten till Europarådet

Knutet till Europarådet finns verksamhet på en rad områden, som inrättats genom olika avtal som vissa medlemsländer ingått. Det står medlemsstaterna fritt att välja om de vill tillträda dessa så kallade partsavtal för att delta i och finansiera de aktiviteter som genomförs inom ramen för dessa. Några avtal omfattar alla medlemsländer och kallas utökade partsavtal.

Sverige deltar sedan 1986 i partsavtalets handikappkommitté (CD-P-RR). Under året har arbetet med att utforma en handlingsplan för handikappolicy i Europa 2006–2015 avslutats. Handlingsplanen fokuserar på mänskliga rättigheter och icke-diskriminering. I det arbetet har även övriga länder i Europarådet, utanför partsavtalet, deltagit. Förslaget till handlingsplan kommer att presenteras för ministerkommittén för slutlig behandling. Handikappkommitténs årliga möte hölls i Strasbourg i oktober 2005.

5.2 Europafarmakopén

Antalet medlemsstater som ratificerat Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé är 35 stycken. Med farmakopé menas kvalitetsnormer för läkemedel och läkemedelssubstanser. Sverige har varit anslutet till konventionen sedan 1975. Utöver medlemmarna deltar ytterligare sjutton länder, varav tretton utomeuropeiska (en ökning med fyra länder) samt WHO som observatörer vid Europafarmakopékommisionens möten.

Den 28 april 2005 ”lades den första stenen” till Europafarmakopéns nya byggnad i Strasbourg. Inflyttning beräknas till årsskiftet 2006/2007.

Hösten 2004 förordnades nya experter och ordföranden för Europafarmakopéns olika expert- och arbetsgrupper för de tre kommande åren. Sverige har en god representation i grupperna samt innehar dessutom ordförandeposten i en expertgrupp och två arbetsgrupper.

Den femte upplagan av Europafarmakopén trädde i kraft den 1 januari 2005. Under 2005 har tre supplement till femte upplagan publicerats. Sverige har aktivt bidragit till arbetet med dessa utgåvor där bl.a. arbetet med att harmonisera olika europeiska riktlinjer beträffande föroreningar i läkemedelssubstanser fortsatt.

Under 2004 startades ett projekt med mål att uppdatera alla gamla monografier (ung. ”kvalitetsstandard”) i Europafarmakopén med nya moderna analysmetoder för att motsvara dagens kvalitetskrav. Under 2005 har en redaktionell revision påbörjats för att harmonisera utseendet av och kravspecifikationerna i alla monografier. Dessa båda projekt skall vara avslutade till Europafarmakopéns 6:e upplaga som kommer att ges ut 2007.

Arbetet med att ta fram kontrollmetoder för och relevanta krav på cell- och genterapiprodukter har under 2005 resulterat i ett antal monografier inom området som accepterats av Europafarmakopéns kommission. I de arbetsgrupper som utvecklat monografierna är Sverige väl företrätt.

Under 2005 anordnade Europafarmakopén ett symposium om homeopatika (”Quality of homeopathic products in the new legislative framework”) med anledning av den nya läkemedelslagstiftningen. Syftet var att starta en diskussion om hur Europafarmakopén kan stödja de Europeiska läkemedelsmyndigheterna inom detta område.

Även för traditionella växtbaserade läkemedel har ett arbete påbörjats för att undersöka hur Europafarmakopén kan stödja de europeiska läkemedelsmyndigheterna med kvalitetskrav på denna typ av produkter.

Samarbetet mellan Europafarmakopén, den amerikanska farmakopén och den japanska farmakopén avseende harmonisering av de tre farmakopéernas monografier fortsätter. Under 2005 har bl.a. tre monografier för mikrobiologisk kontroll och mikrobiologiska metoder harmoniserats. Arbetet i den grupp, som tillsattes 2003, som har till uppgift att säkerställa införandet av de harmoniserade monografierna börjar nu ge resultat. Den gruppen leds av ordföranden för Europafarmakopén.

Läkemedelsverket och Svenska farmakopékommittén anordnade i december 2005 en farmakopédag i Uppsala för att informera svenska intressenterna om Europafarmakopéarbetet. Den var välbesökt med deltagare från läkemedelsindustrin, Apoteket AB, analyslaboratorier och universiteten.

5.3 Europarådets utvecklingsbank

Europarådets utvecklingsbank (CEB) ger lån och garantier till projekt inom särskilda områden med anknytning till Europarådets verksamhet. Prioritet har alltid givits projekt med en social inriktning, såsom stöd åt flyktingar, återuppbyggnad efter naturkatastrofer, insatser för utsatta folkgrupper och miljöskydd.

Europarådets utvecklingsbanks totala utlåningsvolym ökade med omkring 3 procent under 2005 till drygt 11 miljarder euro. Bankens eget kapital uppgick vid 2004 års slut till 4 522 miljoner euro. Banken har två ledningsorgan: styrelsen och bankens administrativa råd, där Sverige är representerat av Utrikesdepartementet respektive Finansdepartementet.

Bankens inriktning på verksamhet inom det sociala området och på låntagarländerna i Central- och Östeuropa har fortsatt att stärkas i linje med svenska prioriteringar. Vid Europarådets toppmöte i Warszawa togs beslut om att vidga CEB:s mandat till att också gälla vissa MR-frågor på det rättsliga området. Bankens utvecklingsplan för åren 2005–2009 innebär ett ökat fokus på de mest utsatta länderna i regionen. Bland annat har användningen av lånesubventioner i ökad utsträckning koncentrerats till de fattigaste medlemsländerna. Samarbetet med andra multilaterala institutioner och internationella finansiella organ såsom Världsbanken, Europeiska utvecklingsbanken, Europeiska investeringsbanken och UNHCR har också drivits vidare. Under året har Sverige tillsammans med Nederländerna tagit initiativ till en diskussion om bankens mervärde och hur det kan stärkas.

5.4 Pompidougruppen för narkotikafrågor

Pompidougruppens syfte är att bidra till att utveckla en multisektoriell, balanserad, effektiv och nyskapande drogpolicy i medlemsländerna. Medlemsantalet i Pompidougruppen uppgick under 2005 till 34 länder. De ministrar som ansvarar för samordningen av narkotikafrågorna möts i princip vart tredje år och beslutar då om inriktningen av samarbetet fram till nästa ministerkonferens. Vid ministerkonferensen i oktober 2003 antogs ett nytt treårsprogram för Pompidougruppens arbete.

Arbetsprogrammet är uppdelat i sex huvudområden (plattformar): 1) förebyggande, 2) vård och behandling, 3) kriminalvård och kontrollaspekter, 4) forskning, 5) etiska frågor samt 6) kontroll vid flygplatser. Arbetsprogrammet innebär att Pompidougruppen har förändrat sitt arbetssätt i riktning mot ett mer långsiktigt arbete, till skillnad från det mer ad hoc-betonade upplägg som tidigare varit rådande. Samtliga arbetsgrupper har genomfört möten under året och för närvarande pågår förberedelserna för utvärdering av det nya arbetssättet, vilken skall vara klar inför nästa ministerkonferens i november 2006.

5.5 Filmstödsfonden "Eurimages"

I slutet av 1988 etablerade Europarådet genom ett partsavtal en europeisk fond för stöd till filmproduktion, kallad "Eurimages". Fonden hade 32 medlemmar vid årsskiftet 2005/2006.

Under 2005 förfogade fonden över 19,9 miljoner euro (ca 184,5 miljoner kronor). Härtill kommer 1,2 miljoner euro (ca elva miljoner kr) för administrativa ändamål. Det svenska bidraget som utbetalas av Svenska Filminstitutet, uppgick detta år till 527 139 euro (ca fem miljoner kronor).

Under 2005 fick två filmer med svensk huvudproducent tillsammans 740 000 euro (ca sju miljoner kronor). Två filmer med svenska samproducenter fick 600 000 euro (ca 5,5 miljoner kr).

5.6 Kommissionen för demokrati genom lag

Kommissionen för demokrati genom lag ("Venedigkommissionen") upprättades 1990 av 18 av Europarådets medlemsstater. Idag omfattar kommissionen alla Europarådets medlemsstater och Kirgizistan. Vitryssland, Sydafrika samt ett tiotal andra länder (under 2005 tillkom Chile) har olika former av samarbetsstatus med kommissionen.

Europeiska kommissionen och OSSE (ODIHR) deltar också i vissa sammanhang. Venedigkommissionen bistod under tidigare verksamhetsår särskilt Europarådets nya medlemsstater i Öst- och Centraleuropa vid utarbetandet av nya konstitutioner. På senare år har verksamheten vidgats och diversifierats till att omfatta utredningar om så vitt skilda frågor som yttrandefriheten i medlemsstaterna och den demokratiska kontrollen av säkerhetstjänster. Under 2005 har kommissionen ägnat fortsatt uppmärksamhet åt västra Balkan och södra Kaukasien.

5.7 Europarådets Nord-Sydcentrum

Nord-Sydcentret etablerades 1989 och skall främja samarbete och solidaritet samt utbildning och information om det ömsesidiga beroendet mellan Nord och Syd. Centret har 20 medlemsländer. Verksamheten 2005 omfattade fyra program: global utbildning och ungdom, dialog mellan Europa och Afrika, informationsaktiviteter och central förvaltning. Centret strävar på så vis efter att bidra till ökad medvetenhet

och utbildning i medlemsländerna om globalisering och utveckling samt till dialog mellan företrädare för olika delar av samhället i Europa och andra världsdelar och regioner.

Den 22–23 november 2005 genomförde Nord-Sydcentret det s.k. ”Lisbon Forum” med temat ”Democratic governance in multicultural societies in the North and the South”. Eftersom EU ändrat sina regler för finansiellt stöd och numera enbart stöder specifika projekt och aktiviteter har Nord-Sydcentret fortsatt översynen av sin organisation. EU fortsätter dock att vara en viktig samarbetspartner, inte minst inom Medelhavsregionen. Centret söker vidga samarbetet med andra aktörer.

5.8 Europeiskt centrum för moderna språk i Graz

Hittills har 33 länder anslutit sig till språkcentret i Graz, däribland Sverige. Målsättningen för centret är att vara en mötesplats för ansvariga för språkpolitik och språkutveckling, lärarutbildare, lärare m.fl. Genom studiegrupper och seminarier bedrivs ett omfattande arbete med språkutveckling och flerspråkighet. Sverige har under 2005 sânt deltagare till samtliga seminarier etc. till vilka Sverige inbjudits.

5.9 Korruptionsbekämpning

Inom gruppen av stater mot korruption (GRECO), där 39 länder är medlemmar, har arbetet med att utvärdera medlemsstaternas efterlevnad av sina åtaganden när det gäller korruptionsbekämpning fortsatt. Andorra blev under året ny medlem i organisationen. Utvärderingsrapporter avseende den andra utvärderingsomgången antogs beträffande Albanien, Bulgarien, Danmark, Grekland, Irland, Kroatien, Litauen, Makedonien, Malta, Nederländerna, Rumänien, Spanien, Sverige och Tyskland. Uppföljningsrapporter avseende den första utvärderingsomgången antogs beträffande Bosnien och Hercegovina, Malta, Moldavien, Nederländerna, Portugal, Tjeckien och Ungern. För Sveriges del innehöll utvärderingsrapporten avseende den andra utvärderingsomgången fem rekommendationer med innebörd bl.a. att Sverige bör utarbeta modellkoder för utveckling av enhetliga standarder för etiskt uppförande inom den offentliga förvaltningen och göra en översyn av företagsbetsystemet. Arbetet med den tredje utvärderingsomgången har påbörjats.

6 Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer

Medlemsstater

Albanien	Makedonien (F.d. jugoslaviska republiken Makedonien, fYROM)
Andorra	Malta
Armenien	Moldavien
Azerbajdzjan	Monaco
Belgien	Nederländerna
Bosnien och Hercegovina	Norge
Bulgarien	Polen
Cypern	Portugal
Danmark	Rumänien
Estland	Ryska federationen
Finland	San Marino
Frankrike	Schweiz
Förenade Kungariket	Slovakien
Georgien	Slovenien
Grekland	Spanien
Irland	Statsförbundet Serbien och Montenegro
Island	Sverige
Italien	Tjeckien
Kroatien	Turkiet
Lettland	Tyskland
Liechtenstein	Ukraina
Litauen	Ungern
Luxemburg	Österrike

Land som sökt inträde i Europarådet

Vitryssland

Observatörer

Amerikas förenta stater
Heliga Stolen
Kanada
Japan
Mexiko

Land som har observatörsstatus i parlamentariska församlingen

Israel

Land som har särskild gäststatus i parlamentariska församlingen

Vitryssland (gäststatusen suspenderad)

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006

Närvarande: statsminister Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar skrivelse 2005/06:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2005